

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Hudební vzdělání dětí staršího školního věku v Náchodě
The Music Education of Older School-Aged Children in Náchod

Tereza Jirouchová

Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Jiříčková Ph.D.

Studijní program: Hudební výchova se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: HV+AJ

Praha 2025

Odevzdáním této bakalářské práce na téma *Hudební vzdělávání dětí staršího školního věku v Náchodě* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Prohlašuji, že jsem při její tvorbě nepoužila nástrojů umělé inteligence jiným způsobem, než je uvedeno ve vyjádření, které je součástí textu práce. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. dubna 2025

Tímto děkuji vedoucí práce PhDr. Jiřině Jiříčkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a za její vstřícnost na konzultacích. Dále děkuji všem pedagogům náhodských základních škol, kteří mi svou ochotnou a spoluprací umožnili zpracovat tuto práci.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje hudebnímu vzdělávání dětí staršího školního věku ve městě Náchod. Jejím cílem je prozkoumat současný stav výuky hudební výchovy na základních školách a dalších vzdělávacích institucích, jako například v rámci základní umělecké školy, v tomto regionu.

Teoretická část se zabývá hudebním vzděláváním, jehož součástí jsou systémy výuky, přístupy k výuce a specifika výuky hudby, a věnuje pozornost charakteristice staršího školního věku z pohledu vývoje jedinců. Zkoumá situaci hudebního vzdělávání v Náchodě, včetně historického kontextu a současného stavu hudebně zaměřených institucí.

Výzkumná část obsahuje rozhovory s pedagogy náchodských základních škol. Cílem akčních rozhovorů bylo zjistit, jaký má dnešní hudební výchova vliv na žáky a jaké jsou jim poskytovány možnosti pro jejich psychický, emoční a hudební rozvoj. Výsledky rozhovorů ukazují, že hudební vzdělávání hraje důležitou roli v celkovém vývoji žáků a současně lze sledovat rozdílný přístup jednotlivých škol.

Bakalářská práce dále obsahuje doporučení pro zlepšení hudebního vzdělávání v rámci náchodských základních škol.

KLÍČOVÁ SLOVA

hudební vzdělávání, hudební výchova, starší školní věk, Náchod

ABSTRACT

The bachelor's thesis focuses on music education for older school-aged children in the city of Náchod. Its aim is to analyse the current state of music in elementary schools and other educational institutions in the region, such as the local music school.

The theoretical part explores music education, including teaching systems, approaches of education, and the specific aspects of music instruction, while also addressing the characteristic of older school-aged children from the perspective considering their development. It examines the state of music education in Náchod, including its historical context and the current situation of music-oriented institutions.

The research part includes interviews with teachers from elementary schools in Náchod, aiming to determine the impact of today's music education on students and the opportunities available for their psychological and music development. The results of interviews indicate that music education plays a crucial role in student's development. Consequently, there exists differences in teaching approaches among schools.

The bachelor thesis consists of recommendations for improving music education in Náchod's elementary schools.

KEYWORDS

music education, music, older school-aged children, Náchod

Obsah

Obsah	5
Úvod	7
1 Charakteristika hudebního vzdělávání	9
1.1 Hudební proces	9
1.2 Formy vzdělávání	11
1.3 Hudebně výchovné systémy a přístupy	12
1.4 Hudební výchova na základních školách	14
1.5 Rámcový vzdělávací program	15
2 Děti staršího školního věku	17
2.1 Vymezení pojmu starší školní věk	17
2.2 Vývojové aspekty žáků staršího školního věku	17
2.2.1 Psychický vývoj	17
2.2.2 Hudební vývoj	19
3 Město Náchod	22
3.1 Historický pohled na město Náchod	22
3.2 Hudební zaměření v Náchodě	23
3.2.1 Základní umělecká škola Náchod	24
4 Základní školy v Náchodě	26
4.1 Základní škola Tomáše Garrigue Masaryka	26
4.1.1 ŠVP ZŠ T. G. Masaryka	26
4.2 Základní škola Komenského, Náchod	27
4.2.1 ŠVP ZŠ Komenského	28
4.3 Jiráskovo gymnázium Náchod	28
4.3.1 ŠVP JGN	29
4.3.2 Další hudební aktivity JGN	30
4.4 Základní škola Plhov	30

4.4.1	ŠVP ZŠ Plhov	31
4.5	Základní škola Pod Montací	31
4.5.1	ŠVP ZŠ Pod Montací.....	32
4.5.2	Další hudební aktivity.....	32
5	Výzkum pohledů na realizaci hudebního vzdělávání v Náchodě.....	33
5.1	Metodologie výzkumu.....	33
5.2	Organizace výzkumu	34
5.3	Výsledná zjištění	35
5.3.1	Základní škola Pod Montací	35
5.3.2	Jiráskovo gymnázium Náchod.....	36
5.3.3	Základní škola Komenského	37
5.3.4	Základní škola Plhov	38
5.4	Shrnutí hudebních aktivit náchodských škol.....	39
5.5	Shrnutí zjištěných poznatků	41
	Závěr.....	42
6	Seznam použitých informačních zdrojů	44
7	Vyjádření k využívání nástrojů umělé inteligence	49

Úvod

Tato bakalářská práce se soustředí na téma Hudební vzdělávání dětí staršího školního věku v Náchodě. Volba tématu této bakalářské práce vychází z mého osobního vztahu k městu Náchod, odkud pocházím a kde jsem navštěvovala jednu z níže uvedených základních škol, konkrétně Základní školu Komenského. Během školních let jsem se aktivně zapojovala do hudebních aktivit – sedm let jsem byla členkou místního pěveckého sboru Canto, organizovaného základní uměleckou školou, kde jsem rovněž navštěvovala hudební obor hry na klavír. V současnosti nadále působím v pěveckém sboru Pocanto, což je nejstarší oddělení tohoto sborového uskupení. K městu mám tedy velmi hluboký vztah i z pohledu hudby.

K tématu Hudební vzdělávání dětí staršího školního věku v Náchodě existuje dostačující počet odborné literatury, které se zaměřuje jak na vývoj žáků v tomto věkovém období, tak na teoretické aspekty hudební výchovy. Avšak literární zdroje týkající se historie města Náchod a jeho současného stavu hudby jsou poněkud omezené. Proto pro současný stav formálního hudebního vzdělávání byl jako velmi cenný zdroj informací využit rozhovor s pedagogy hudební výchovy, kteří poskytli poznatky o aktuálním stavu výuky hudby na náchodských základních školách.

Struktura práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a empirické. Teoretická část se věnuje konceptu hudebního vzdělávání, které hraje klíčovou roli v celkovém rozvoji žáků, neboť nejenže rozvíjí jejich hudební dovednosti, ale také podporuje jejich kreativitu, sociální schopnosti, intelektuální rozvoj a pozitivně ovlivňuje celkový přístup žáků k učení. V období staršího školního věku, tedy mezi 9. a 15. rokem života, nabývá hudební vzdělávání na důležitosti, jelikož si děti začínají vytvářet pevnější postoje k hudbě i k sobě samým. Přesto, že je hudební výchova součástí kurikula základních škol, její realizace se liší v závislosti na přístupu pedagogů, dostupných metodách, míře zájmu žáků apod.

Součástí této práce je pohled na situaci hudebního vzdělávání v Náchodě, zahrnující historický kontext města i současný stav hudebně zaměřených institucí, jako je například základní umělecká škola, a dále analyzuje přístupy k hudební výchově na vybraných základních školách.

Empirická část se zaměřuje na zkoumání praktické realizace hudebního vzdělávání a analyzuje přístupy k hudební výchově na vybraných základních školách. Výzkumným nástrojem, který je ke zjištění využit, jsou rozhovory s pedagogy náchodských škol.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat současný stav hudebního vzdělávání dětí staršího školního věku ve městě Náchod a identifikovat klíčové faktory ovlivňující kvalitu hudebního vzdělávání. Práce usiluje nejen o analýzu současného stavu hudební výchovy, ale také o rozšíření povědomí o důležitosti hudebního vzdělávání ve školním prostředí i mimo něj, přičemž reflektuje názory pedagogů hudební výchovy na hudební vzdělávání v rámci místních základních škol. Hudební výchova může významným způsobem ovlivňovat osobnostní rozvoj žáků, a proto je důležité hledat způsoby, jak její roli ve vzdělávacím systému efektivně posílit.

1 Charakteristika hudebního vzdělávání

Hudební charakteristiku chápeme jako procesy spojené s faktory, které ovlivňují efektivitu formování hudebního vědomí, schopností, dovedností a postojů jedince k hudební kultuře. Zabývá se teorií hudební pedagogiky, metodami a prostředky výuky, dějinami či problémy hudební výchovy na různých typech a úrovních škol, včetně mimoškolního vzdělávání. Hlavním cílem hudebního vzdělávání je udržet kontinuitu a regionální specifika hudebního vývoje, rozšiřovat stávající hudební hodnoty a vytvářet nové, s důrazem na předávání poznatků, které jsou nezbytné pro plné pochopení a prožití hudby (Holas, 2004).

Pro hudební vzdělávání je nezbytné zmínit složku kreativity. Ta může být vnímána dvěma způsoby: jako tvořivá aktivita nebo jako způsob myšlení, životního stylu a přístupu k životu. Kreativita hraje esenciální roli ve vzdělávání jedinců a setkáváme se s označením tvořivost. Škola i jiné vzdělávací instituce by měly být místem, kde děti mají příležitosti pro rozvoj kreativity prostřednictvím syntézy hudebního vnímání a porozumění tvořivých aktivit (Jiříčková, 2023). Hudební tvořivost je vnímána jako „jedna z nejúčinnějších cest, jak přivést dítě k tomu, aby se hudba stala jeho celoživotní potřebou“.¹

Ukazuje se, že děti, které jsou vedeny k tvořivosti v hodinách hudební výchovy, se tvořivě staví i k celému svému dalšímu životu (Váňová, 2023).

1.1 Hudební proces

Hudební proces chápeme jako součinnost tří hlavních složek, a sice učitel, učivo a žák. Vycházíme tak z obecného modelu „učitel-učivo-žák“, kdy se všechny tyto faktory navzájem ovlivňují (Holas, 2004).

První složkou z výše uvedeného modelu je osobnost pedagoga. Ten se při své práci zaměřuje na interpretaci poznatků, podporuje studenty tak, aby byli schopni najít, co je naplňuje, a přináší jim radost. Za využití kreativního přístupu pedagog pozitivně ovlivňuje žákovu motivaci ke studiu, jeho cílem by mělo být klást důraz na rozvoj tvořivých schopností a dovedností žáků (Jiříčková, 2023). Někteří učitelé se uplatňovali i jako skladatelé, teoretici

---

¹ Váňová, 2023, s. 59

nebo hudební vědci. Pro pedagoga je klíčové mít odborné hudební vzdělání pro zefektivnění jeho tvorby a činnosti. Měl by být empatický a dokázat se vcítit do potřeb svých žáků a porozumět jim tak. Komunikační schopnosti jsou nedílnou součástí dobrého učitele, jelikož se projevují při navázání vztahů se žáky, v organizačních schopnostech využívaných při organizaci školních koncertů apod. Výhodou je možnost profesního růstu v podobě samostudia či jiných aktivit, které mu rozšíří znalosti v oboru, aby se tak udržel v aktuálnosti doby (Holas, 2004). Učitel by měl „...vytvořit bezpečné a podnětné prostředí, kde se daří zvědavosti. Protože, přiznejme si to, jen zvědavý žák se skutečně učí.“² Pedagog by měl pomáhat žákům s postupným a efektivním začleňováním do společnosti, do života. Zároveň by mu měl poskytnout dostatek prostoru pro rozvoj jeho schopností a předpokladů, aby mohl naplnit svůj život dle svých vlastních představ (Lengmeier, 2006).

Osobnost žáka závisí na jeho nadání, jehož rozvoj je jedním z hlavních úkolů hudební výchovy. Nadání chápeme jako vlastnost osobnosti spojující emocionální prožitek hudby se schopnostmi učení. Na jeho rozvoj mají vliv faktory, jako jsou například struktura osobnosti žáka či jeho věk, výběr materiálů pro jednotlivé hudební činnosti, ale také prostředí a mezilidské vztahy (Holas, 2004).

Spojíme-li obě složky, hovoříme o interakci učitele a žáka, definovanou jako interakce didaktická, žák se zde učí a učitel vyučuje žáka. Pokud se zaměříme na proces, kdy interaguje žák a učitel s hudebním dílem, jedná se o interakci estetickou. Ta rozvíjí nejen vkusové preference osobností (Holas, 2004).

Nedílnou součástí hudebního procesu je výběr učiva. Při jeho výběru se zaměřujeme na to, co konkrétně a jakým způsobem u žáka rozvíjíme – jeho dovednosti, návyky, estetické postoje a hudební zájmy, které jsou ovlivněny prostředím. Při výběru jsme limitováni učebními osnovami a ovlivnění faktory, které mohou představovat dovednosti učitele či nadání žáka. Je však kruciólní dodržovat kritéria přiměřenosti, srozumitelnosti, pestrosti a kritérium esteticko-výchovných hodnot (Holas, 2004). Pro zvýšení efektivity procesu učení

---

²SEPPANEN, Elisa, LUCERENDO-NORIEGA, Alicia, 2023, s. 110

je vhodné tematicky strukturovat výukovou látku a nápomoci tak k jejímu lepšímu porozumění (Sedlák, 1984).

Učení je tvořivý a aktivní proces, úzce souvisí s vyučováním. Tím rozumíme systematickou a plánovanou aktivitu, která podněcuje a řídí proces učení (Holas, 2004).

1.2 Formy vzdělávání

Vzdělávání se dělí na formální a neformální složku. Formální vzdělávání je realizováno ve vzdělávacích institucích, jako jsou školy. Samotný vzdělávací proces probíhá v určeném čase a podle předem definované struktury. Další důležitou vlastností formálního vzdělávání je poskytování navazujících vzdělávacích stupňů, od základního vzdělání přes střední školy až po vysoké školy. Každá z těchto úrovní má jasně stanovené výstupy, které musí studenti dosáhnout, aby mohli postoupit na další stupeň vzdělávání. Hodnocení je často založeno na výsledcích zkoušek, testů nebo projektů, které určují úspěšnost studenta (Průcha, 2013). Formální vzdělávání má definované cíle, obsah, funkce a prostředky výchovy. Vede k udělení oficiálně uznávaných dokladů o vzdělání (Králová, 2016).

Na druhé straně neformální vzdělávání je také systematické a organizované, ale na rozdíl od formálního není vázáno na určité stupně školské hierarchie. Vzdělávání se poskytuje v různých formách, například prostřednictvím kurzů, workshopů nebo vzdělávacích programů zaměřených na konkrétní oblasti, jako jsou třeba umění, sport nebo osobnostní rozvoj. Instituce, které neformální vzdělávání zajišťují, mohou být různorodé. Hovoříme tak o nadacích, klubech, kulturních centrech nebo občanských organizacích. Cíle a obsah mohou být flexibilnější, přizpůsobené potřebám a zájmům jednotlivých účastníků. Často se zaměřuje stejně jako formální vzdělávání na rozvoj specifických dovedností nebo znalostí, avšak nemusí dodržovat striktní kurikulární rámce (Průcha, 2013).

Obě formy vzdělávání se vzájemně doplňují a mohou společně přispívat k celkovému osobnímu a profesnímu rozvoji jedince. Formální vzdělávání poskytuje základní znalosti a strukturu, zatímco neformální vzdělávání umožňuje větší flexibilitu a často reaguje na aktuální potřeby společnosti a jednotlivce (Průcha, 2013).

1.3 Hudebně výchovné systémy a přístupy

K důležitým podmínkám rozvoje dětí patří systematický přístup k hudebnímu vzdělávání. Hudební vzdělávání je uskutečňováno prostřednictvím metod a systémů.

Mezi nejvýznamnější metody a systémy patří:

Metoda „Primavista“ německého pedagoga Maxe Battkeho (1863–1916), která se soustředí na rozvoj hudebního sluchu a zahrnuje práci s rytmem i intonací. Jejím cílem je, aby si studenti tvůrčím způsobem osvojili znalosti z hudební teorie. Významně se zaměřuje na rozvoj hudební paměti a představivosti, přičemž využívá melodizaci a rytmizaci slov za podpory vizuální paměti. Kromě toho tato metoda rozvíjí harmonické cítění a poskytuje návod pro výuku hudebních forem (Holas, 2004). Vycházel z principu založeném na relativní solmizaci, kdy ve všech tóninách je tónika označena slabikou „do“. V českých zemích měl tento systém úspěch (Pecháček, 2007).

Dalším významným pedagogem byl Émile Jaques-Dalcroze (1865–1950), který vyvinul systém zaměřený na pohybové vyjádření hudebních zážitků. Jeho metoda, známá jako rytmická gymnastika, vedla studenty k tomu, aby skrze pohyb lépe vnímali a prožívali hudbu. Dalcroze úzce spolupracoval také s pražskou konzervatoří. Základ jeho přístupu spočívá v rozvoji rytmického cítění, které propojuje fyzický pohyb s hudebním projevem (Holas 2004). „*Tělo žáka se dle Dalcroze stává nástrojem hudebního výrazu a hudebního prožitku.*“³ Jeho cílem bylo pomocí pohybu vyjadřovat hudební prvky – výšku tónu, rytmus, dynamiku. Základem pro tuto metodu byla chůze, běhy, improvizace. Dalcroze věřil, že studenti lépe pochopí hudbu, pokud si ji sami prožijí. Metoda se rychle rozšířila do Evropy, využívala se dokonce i při rehabilitacích. Ve 20. století Dalcroze založil školu v Hellerau. Studovala zde Anna Dubská, která tuto metodu vyučovala i v Praze.⁴

---

³ Holas, 2004, s. 25

⁴ *Émile Jaques-Dalcroze – hudebník, který ovlivnil taneční svět.* Online. 2015. In: Taneční aktuality. Dostupné také z: <https://www.tanečniaktuality.cz/osobnosti/emile-jaques-dalcroze-hudebnik-ktery-ovlivnil-tanečni-svet>. [cit. 2024-12-20]

Maďarský skladatel Zoltán Kodály (1882–1967) vytvořil vzdělávací systém založený na práci s lidovými písněmi, které metodicky uspořádal do intonačních řad. Tento přístup vedl k rozvoji metody známé jako „tonic-sol-fa“, kterou převzal z konceptu metody „tonika-do“. Hlavním pilířem jeho pedagogické metody je zpěv, přičemž klíčovou roli hraje využití relativní solmizace, která pomáhá žákům lépe porozumět vztahům mezi tóny a rozvíjí jejich hudební sluch (Holas, 2004).

Známým přístupem je výchovný systém Carla Orffa (1895–1982), známý jako "Orff Schulwerk". Zaměřuje se na komplexní rozvoj rytmického cítění a propojuje zpěv, hru na jednoduché dětské nástroje, pohyb a tanec. Orffův přístup klade důraz na aktivní zapojení dětí do hudebního procesu prostřednictvím hry a improvizace, což jim umožňuje přirozeně rozvíjet své hudební dovednosti (Holas, 2004). Schulwerk je pedagogický směr, propojuje různé činnosti a zaměřuje se především na dítě od předškolního věku jako na jedince/ osobnost. První vydání pochází z roku 1930 a obsahovalo rytmicko-melodická cvičení. Představovalo sbírku různých cvičení a drobných skladeb určených pro elementární výchovu. Tato publikace je příkladem pro tvořivou výuku a byla původně určena dospělým. V letech 1950–1954 vydal Orff spolu s Gunild Keetmann a Dorothee Gunther sbírku „Musik für Kinder“ (Dragáčová, n.d.). Schulwerk nabízí mnoho praktických cvičení podporujících rozvoj tvořivosti a hudebních dovedností. Podněcuje k obohacování aktivit a samostatnému dotváření, kdy dítě samo objevuje. Zároveň rozvíjí spolupráci, ze které je benefitem společný prožitek. Důraz je kladen na kreativitu a improvizaci, přičemž hudbu prezentuje od nejjednodušších prvků po složitější. Cílem je pro Carla Orffa samotný proces a realizuje ideály Jana Ámose Komenského. Orff směřuje pozornost k dětskému světu- *„snažil jsem se o aktivizaci žáka vlastním muzicírováním, to znamená improvizací a vytvářením vlastní hudby.“*⁵

V České republice vznikla adaptace tohoto přístupu, známá jako "Česká Orffova škola", kterou vytvořili Ilja Hurník a Petr Eben (Holas, 2004).

Mezi významné hudebně výchovné metody patří Suzuki-metoda, jejíž *„... cílem je vytvořit u dítěte vnitřní obraz tónu bez hudební struktury a návyk k poslechu. Výuku hry spojuje*

---

⁵ Orff, 1969, s. 26

s posloucháním profesionálních nahrávek i hry ostatních žáků.“⁶ a systém-Yamaha (Holas, 2004).

K dalším hudebně výchovným přístupům minulosti patří systém Bohumila Čeňka (1869–1960), který zavedl v českém prostředí solmizační slabiky. František Lýsek (1904–1977) propracoval systém intonačního výcviku a zavedl takový postup nácvičku, který začíná od prvních tří tónů durové stupnice a k nim směrem nahoru přidává další stupně. Systém opěrných písní, který spočívá ve vybavení si určité písně při určitém stupni stupnice, vynalezl Ladislav Daniel (1922–2015) a přispívá tak k nácvičce intervalů (Pecháček, 2007). Mezi další významné osobnosti, které přispěly svými přístupy, můžeme zařadit: Jaroslava Kofroně (1921–1966), Hanu Váňovou (1953), či Vladimíra Poše (1928–2020).

1.4 Hudební výchova na základních školách

Hudební výchova má ve škole důležitou roli a má významný estetický vliv, který probouzí v jedinci hudební cit, tvůrčí aktivitu, smysl pro hudbu a pozitivní vztah k ní, a rozvíjí lásku k hudbě. Hudba má i terapeutický účinek – může pomoci snižovat úzkosti a další psychické potíže (Sedlák, 1984). Hudba má moc navodit pocit klidu, harmonie, na druhou stranu nás může vyburcovat a aktivovat (Jiříčková, 2024). Hudební výchova jedincům napomáhá formovat hudební vkus a umělecké cítění. Zároveň jim dodá optimismus a radost (Králová, 2016).

Hudební výchovu lze popsat jako proces zahrnující umění, kdy klademe důraz na hudební rozvoj člověka (Pastorová, 2018).

Nedílnou součástí žákovy práce by měly být tvořivost a prožitek přispívající k obohacení jeho vnitřního světa a podvědomí. Zároveň tak propojujeme různé oblasti lidského vnímání (Sedlák, 1984). Základním pilířem kreativity je originalita, úzce spojená s flexibilitou a senzitivitou. Výrazně se tyto složky uplatňují v rámci hudební výchovy při improvizaci, kompozici nebo také při verbální interpretaci skladby. Esenciálním faktorem pro rozvoj osobnosti dítěte je kreativní proces, při kterém mají jedinci možnost spontánnosti a

---

⁶ Holas, 2004, s. 27

experimentování (Drábek, 1998). Cílem tvořivosti dítěte je „...rozvoj vlastní osobnosti.“⁷ Proto je nezbytné do výuky zapojit tvořivé procesy pro plné využití potenciálu dětského myšlení.

Hudba žákovi umožňuje pochopit základní principy umělecké tvorby a procesu komunikace v umění. Má zde možnost uplatnit individuální dovednosti (například v instrumentální oblasti se jedinec rozvíjí nejen při souborové hře, ale třeba i při improvizaci, kde je mu dán prostor pro tvořivost, či doprovodu písní apod) (Sedlák, 1984).

Spojení hudby s pohybem je rovněž velmi přínosné, protože jedinci pomáhá udržovat psychickou rovnováhu (Sedlák, 1984).

1.5 Rámcový vzdělávací program

„Rámcové vzdělávací programy (RVP) tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání. Do vzdělávání v České republice byly zavedeny zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).“⁸

RVP jsou vydávány MŠMT a stanoví formy, délku, konkrétní cíle a obsah vzdělávání dle zaměření daného oboru, stanoví podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními potřebami a dále například organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany soukromí. Jsou konstruovány dle poznatků pedagogiky a psychologie a dle vědních disciplín. Z RVP vychází také školní vzdělávací programy, které musí být v souladu s RVP a jsou vytvářeny

---

⁷ Drábek, 1998, s. 52

⁸ NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Rámcové vzdělávací programy*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.npi.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>. [cit. 2024-12-01]

jednotlivými základními školami, vydány a zveřejněny ředitelem příslušné školy na místě přístupném ve školské zařízení (např. webové stránky), aby byly volně dostupné veřejnosti.⁹

Hudební výchova náleží do vzdělávací oblasti Umění a kultura. Podle nové schválené revidované verze RVP ZV z 30. 12. 2024 tvoří společně s taneční a dramatickou výchovou jako jeden předmět. Jeho obsah je koncipován do okruhů Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení, Recepce a reflexe uměleckého díla a Kulturní povědomí a jednání.¹⁰ Do hodin hudební výchovy jsou zahrnuty hudební činnosti rozvíjející žákovy schopnosti a dovednosti, konkrétně činnosti vokální, hudebně-pohybové, instrumentální a činnosti poslechové. Ty musí být zahrnuty ve školním vzdělávacím programu. „*Tyto složky se uplatňují v podobě produkce, recepce a reflexe (jako komplexní interpretace).*“¹¹

Pro úspěšný hudební proces je důležité prostředí vzájemné důvěry a respektu. Účinnost hudebního vzdělávání závisí z velké části i na žácích jako aktivních účastnících a tvůrcích, jejich individuálních schopnostech a dovednostech. Právě psychický, osobnostní i hudební vývoj žáků ovlivňuje efektivitu jednotlivých vzdělávacích přístupů. Proto je nezbytné podporovat jejich vnitřní motivaci a angažovanost a zaměřit se na jejich hudební vnímání a faktory formující jedincův vztah k hudbě, jako je tomu v následující kapitole.

---

⁹ NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Online. Praha, 2023. Dostupné z: <https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani/vzdelavaci-oblasti/uak>. [cit. 2024-09-17].

¹⁰ NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Online. Praha, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2023/07/RVP_ZV_2023_zmeny.pdf [cit. 2024-09-17].

¹¹ NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Rámcové vzdělávací programy*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>. [cit. 2024-09-17].

2 Děti staršího školního věku

Tato část bakalářské práce se zaměřuje na děti staršího školního věku, především na jejich vývoj fyzický, psychologický i hudební, jež úzce souvisí s hudebním vzděláváním.

2.1 Vymezení pojmu starší školní věk

Dítě školního věku je jedinec ve věku v rozmezí 9–15 let. První fází je dle Vágnerové 2021 raný školní věk do 9 let, následuje střední školní věk 9–12 let, pojí se s přestupem na druhý stupeň základní školy, a poslední fází je starší školní věk charakterizován obdobím druhého stupně základní školy a trvá tedy do skončení povinné školní docházky. Z biologického hlediska se jedná o první fázi dospívání.

Setkáváme se i s věkovým rozmezím daného období od 10 do 15 let a období nazýváme prepuberta a puberta (Matějček, 1998).

Vágnerová 2006 nazývá toto období jako období dospívání, které je ohraničeno prvními známkami pohlavního zrání a na druhé straně dovršením pohlavní zralosti. Vymezuje tak věk dítěte na 11–15 let a nazývá ho období pubescence. Dále ho dělí na dvě fáze. Druhá pubertální fáze započne u dívek s nástupem menstruace. U chlapců pak s dosažením reprodukčních schopností.

Můžeme se však také setkat s vymezením pojmu jako období pozdního dětství, které trvá od 12 či 13 let do 19. Můžeme ho také nazvat adolescencí a začne nástupem puberty, spouštěné produkcí pohlavních hormonů. Toto období do sebe zahrnuje nejen fyzické změny, ale dotýká se i oblasti emočního, kognitivního a sociálního vývoje (Thorová, 2015).

2.2 Vývojové aspekty žáků staršího školního věku

2.2.1 Psychický vývoj

Puberta značí narůstání a zrání duševních funkcí. Rozumový vývoj lze pochopit pouze, když přihlídneme na to, co mu předcházelo. Proto projevy dětí v pubertě nejsou projevem puberty, ale jsou to hříchy z minulosti – rozmazlování, podlamování důvěry apod (Matějček, 1998).

Jedinec si prochází v tomto období řadou vývojových změn. Hovoříme tak o procesu růstu a zrání odehrávaného ve všech lidských orgánech. Jedinci se mění především v oblasti spojené s pohlavím, kde se vyskytují značné rozdíly mezi dívkami a chlapci. Vyvíjí se jim sekundární pohlavní znaky – fyzické změny postavy jako růst do výšky, kdy se zvětšuje především kostra, nebo zvyšující se váha či dokončení velikosti hlavy. V tomto období dochází u dítěte k vývojovému finiši. Dle Zdeňka Matějčka, jež uvádí ve své publikaci *Radosti a strasti*, je rychlost vývoje srovnatelná s kojeneckým obdobím.

Žák je ovlivňován různými aspekty prostředí, nejvíce bývá ovlivněn školou, jakožto institucí určenou především k zprostředkování vzdělání, a rodinou. Tyto aspekty mají „...*největší vliv na život dítěte, utváří partnerství, úspěch a neúspěch.*“¹² Dítě se učí prostřednictvím soužití schopnostem utváření přátelských vztahů, sdílet s druhými náš čas a prožitky, nebo být oporou. I od svých pedagogů děti přejímají vědomosti a hodnoty. Dle jednání učitele je dítě schopno vytvořit si vlastní hodnoty například hodnotu významu spravedlnosti (Matějček, 1998).

V kognitivním vývoji se do popředí dostává abstraktní myšlení, které se týká mimo jiné i fantazijní sféry (Vágnerová, 2005). To znamená, že dítě již není vázáno na konkrétní zkušenosti, ale dovede vytvářet teorie, generalizovat i zobecnit dané jevy, rozumí pojmu příčina a následek, důvod, důsledek (Matějček, 1998). Vývoj vnímání, jež souvisí s abstraktním myšlením, se v tomto období dostává na maximum (Lengmeier, 2006).

Jedinec je schopen pozorovat své vlastní myšlenkové procesy, zaměřuje se na vnitřní prožitky a hodnotí své city. Od zájmu o vnější svět přechází k prozkoumávání světa vnitřního. Spolu s citovým vývojem se mu rozvíjí fantazie, což vede dítě k tomu, že tráví hodně času přemýšlením, sněním, a především prožíváním vlastních myšlenek. Vnější okolní svět mu poskytuje příležitosti pro ponoření se do vlastní fantazie a nové informace a poznatky zde zpracovávávat (Matějček, 1998). Dospívající se setkávají s neporozuměním vlastních projevů, jako mohou být emoční nestálost či zhoršení spánku, a tak se soustředí na své nitro a přemýšlí o svých pocitech. Tím se však více ponořují do svých pocitů, emocionálního světa a snění, které je a sledují své niterné stavy, více přemýšlet o svých

---

¹² Smith, 1994, s. 150

pocitech, a tak utíkají do svého soukromého citového světa či snění, které je oddaluje od skutečností (Lengmeier, 2006).

Sebepojetí

Sebepojetí je v tomto období důležitým a významným aspektem. To, jak jedinec vnímá sám sebe, je důležitým mezníkem pro jeho budoucnost.

Pubescent tvoří obraz sám sebe a svou novou identitu. Zároveň se potřebuje vnímat jako součást skupiny, se kterou se ztotožňuje v jejích cílech, jelikož formuluje sám sebe na základě reakcí okolí, zejména vrstevníků. Cítit se, že jedinec má své místo a patří do určité skupiny mu umožní naplnit touhu důvěřovat blízkým, která mu posiluje sebevědomí (Miňhová, 2012). Mohou společně s tvořením sebe sama přicházet i vnitřní konflikty a rozpory (Matějček, 1998). Vrstevníci mají pro jedince v tomto období hluboký význam, jelikož mu pomáhají dospět a utvořit si tak novou identitu prostřednictvím rozvíjení schopnosti introspekce – tedy vnímání sám sebe, na základě pozitivních i negativních reakcí okolí. S přijetím jeho nové role mohou být spojeny emoční problémy, které pak nazýváme pubertální krize či krize identity (Thorová, 2015).

Vlastní identitu můžeme také vnímat jako proces hledání odpovědí na otázky typu: kdo jsem, kam patřím nebo jaký je můj směr. Každý jedince takto zkoumá hranice svých možností a objevuje svou jedinečnost. Nejde jen o sebe pozorování a chápání vlastních myšlenek jako pasivní činnost, ale také o aktivní experimentování. Dospívající často střídají své koníčky, zkoumají se před zrcadlem a podobně, jelikož se právě snaží najít si své vlastní nové já (Lengmeier, 2006).

Když jedinec dosáhne psychické diferenciacce – tedy schopnosti vnímat sám sebe odlišně od svých rodičů a převzít zodpovědnost za sebe a jedná tedy nezávisle na ostatních, znamená to, že dovršil vytvoření vlastní identity (Lengmeier, 2006).

2.2.2 Hudební vývoj

Již od třetího roku života dítěte je možné experimentovat s tóny a dále kolem 11. a 12. roku života dochází k největším změnám v oblasti hudebního vnímání, jak po duševní, tak i fyzické stránce – vnitřní citlivost se prohlubuje a zvyšuje tak účinek hudby. S rostoucí

schopností abstraktního myšlení je možné pracovat s náročnějšími hudebními úkony a provádět náročnější hudební operace. Dokonce existuje tvrzení, že jedinci s rozvinutým hudebním sluchem se rychleji učí cizí jazyky. Zpočátku hudebního vývoje se jedinec zaměřuje na výrazné změny v hudebním projevu, jako jsou rozdíly v tempu či metru. Postupem času, díky prohloubenému analytickému vnímání, začne rozumět i samotnému obsahu a struktuře hudebního díla. Spolu s dalšími znalostmi, například historickými fakty, se hudba pro něj stává formou komunikace, která umožňuje hlubší porozumění jejímu významu (Sedlák, 1984).

Pro počáteční fáze, jako jsou příjem hudebních podnětů vyzdvihující důležitost sluchu jako prostředku k analýze slyšeného, a registrace hudebního podnětu, jenž jedinci umožňuje se slyšenou hudbou dále pracovat a rozvíjet tak hudební paměť, je důležité zvolit aktivity, které zahrnují imitaci či časté opakování (Jiříčková, 2023).

Prostřednictvím hudební výchovy se rozvíjí jedincovy schopnosti, dovednosti, konkrétně sluchově percepční vnímání, rytmické, tonální a harmonické citění, emocionální reakce. Velkou roli na vývoj mají vlohy, tedy vnitřní předpoklady ovlivňující další rozvoj. Hudební vlohy vychází z činnosti sluchového analyzátoru a tvoří základ pro rozvíjení hudební paměti, fantazie i myšlení. Jedinec také rozvíjí cit pro hudební výšku a přesné umístění tónů, stejně jako smysl pro vnímání alterovaných tónů, modulací a dynamických změn v hudbě (Sedlák, 1984).

V tomto období jedinci prochází fyzickým projevem zvaným mutace hlasu. Je způsobena důsledkem prodlužování hlasivek.

Tento proces vede ke změnám v kvalitě a výšce hlasu, což je zvláště patrné u chlapců. Proto je nezbytné dbát na správnou hygienu hlasu a zaměřit se na prožívání a vnímání hudby samotné (Sedlák, 1984).

Hudba se v tomto věku často stává pro jedince zálibou, protože nám umožňuje únik do světa snění a zaměření se na vlastní já. Formuje tak naše estetické vnímání. Prostřednictvím hudby zároveň vyjadřujeme své vnitřní pocity a prožitky, což má vliv na náš citový i duševní vývoj.

S duševním rozvojem dochází k prohloubení hudebního vnímání a ke schopnosti abstraktního myšlení, které je úzce spojeno s fantazií (Sedlák, 1984).

S hudbou se setkávají děti prostřednictvím institucionálního vzdělávání, neformálního a formálního. Školy určité lokality přirozeně do své hudební výuky začleňují témata a hudební události svého regionu. Podrobně se o tom dozvídáme v následující kapitole.

3 Město Náchod

Tato kapitola poskytuje ucelený pohled na historii i současný stav města Náchod, přičemž zvláštní pozornost věnuje aktuálnímu stavu hudebního vzdělávání. Zaměřuje se zejména na realizaci hudby v rámci základní umělecké školy.

3.1 Historický pohled na město Náchod

Náchod je rodištěm mnoha významných osobností. Mezi nejznámější řadíme spisovatele a exilového vydavatele Josefa Škvoreckého, architekta Jana Letzela, satirika Vratislava Blažka, malíře Oldřicha Šafáře nebo herečku Lubu Skořepovou.

Konalo se zde první mimopražské provedení Mozartovy opery „Don Giovanni“ v zámeckém divadle Petra Kuronského v roce 1797 (Bohadlo, 1984).

Náchod se chlubí mnoha historickými památkami, mezi které patří chrám sv. Vavřince založený ve 14. století nebo státní zámek Náchod (Wachsmanová, 1964).

Toto město má velice bohatou historii.

„K ochraně území, kterým procházela stará obchodní zemská cesta spojující Prahu s Kladskem a Polskem, založil kolem poloviny 13. století Hron z rodu Načeraticů hrad a pod ním pravděpodobně současně i město... jméno Náchod se poprvé vyskytuje v písemných pramenech v roce 1254 a vzniklo zcela přirozeně jako označení místa, kterým se chodí nebo prochází.“¹³

Město Náchod je okresním městem, ve kterém se nachází elektrotechnický a gumárenský průmysl, válečné památky na rok 1866 a komplex vojenského opevnění z první poloviny 20. století. V centru města jsou lázně Běloves s minerálním pramenem. Náchod je kulturním centrem oblasti mezi Orlickými horami a Krkonošemi.¹⁴

---

¹³ NÁCHOD – město na česko – kladském pomezí. In: *Město Náchod*. Online. 2017. Dostupné z: <https://www.mestonachod.cz/zivot-v-nachode/o-meste/historie/>. [cit. 2024-12-10].

¹⁴ NÁCHOD – město na česko – kladském pomezí. In: *Město Náchod*. Online. 2017. Dostupné z: <https://www.mestonachod.cz/zivot-v-nachode/o-meste/historie/>. [cit. 2024-12-10].

3.2 Hudební zaměření v Náchodě

Město Náchod je kulturním centrem a rodištěm Josefa Škvoreckého. Obyvatelům města je nabízeno mnoho koncertů, například koncerty festivalu Camerata Nova nebo koncerty v rámci festivalu Náchodská Prima sezóna. Ta je „...tradičním celostátním víceoborovým festivalem studentské umělecké tvořivosti.“¹⁵ Náchodská prima sezóna byla založena studenty na počest Josefa Škvoreckého, náchodského rodáka a spisovatele. Tento festival nabízí žákům základních škol a studentům středních a vyšších odborných škol příležitost k představení své vlastní tvorby v rámci uměleckých oborů, konkrétně literatura, film, hudba, film a divadlo.¹⁶

V kulturní oblasti nesmíme opomenout pěvecký sbor Hron, jenž je veden Ing. Vlastimilem Čejpou, a který funguje už od roku 1861 a byl pojmenován podle rytíře Hrona (*Fetters, 2015*). „*Ve své dlouholeté činnosti měl řadu příležitostí koncertovat pod vedením hudebníků slavných jmen. 25.března 1892 zpěváci vystoupili pod taktovkou samotného Antonína Dvořáka. Provedli první část Svatebních košilí a smíšený sbor Dnes do skoku a do písničky.*“¹⁷

Komorní hudba Náchod je spolek, který se díky profesoru Viktoru Jahnu roku 1926 vyčlenil ze sboru Hron. Působil samostatně do 50. let 20. století, kdy se stal členem Náchodského kulturního střediska a následně pak součástí kulturní části a.s. Beránek Náchod. Pořádal mnoho koncertů v rámci abonentních cyklů a jeho členy byli profesionální hudebníci. Komorní hudba Náchod je druhým nejstarším koncertním pořadatelem v naší zemi (Bradna, 2001)

---

¹⁵ PRIMA SEZÓNA NÁCHOD. Webové sídlo. Online. 2018. Dostupné také z: https://www.primasezona.cz/index.php?option=com_sppagebuilder&view=page&id=4&Itemid=231. [cit. 2024-12-03].

¹⁶ PRIMA SEZÓNA NÁCHOD. Webové sídlo. Online. 2018. Dostupné také z: https://www.primasezona.cz/index.php?option=com_sppagebuilder&view=page&id=4&Itemid=231. [cit. 2024-12-03].

¹⁷ FETTERS, Aleš. Historie sboru. In: Pěvecký sbor Hron. Online. 2015. Dostupné z: <http://www.hron.info/historie/historie-sboru>. [cit. 2024-11-03]

Dalším důležitým tělesem města je Komorní orchestr Slávy Vorlové, náchodské rodačky, s dirigentem Josefem Vlachem, působící v Náchodě již přes padesát let. Roku 1972 měl svůj první samostatný koncert. Roku 1973 po smrti paní Vorlové orchestr převzal do názvu její jméno. Do repertoáru zařazují skladby od baroka až po hudbu 20. století.¹⁸

V Náchodě se také nachází Středisko volného času Děčko, které nabízí kroužky hry na flétnu a kytaru pro děti. Mimo přehlídky toho, co se děti naučily, pořádá Děčko soustředění, v létě tábory a během školního roku občasné víkendové akce. Děčko spolupracuje s mezinárodními institucemi na mezinárodních projektech.¹⁹

3.2.1 Základní umělecká škola Náchod

Důležitou součástí kulturního života jsou žáci a pedagogové místní základní umělecké školy. Ta pořádá mimo jiné pravidelné koncerty v městském divadle nebo v náchodských kostelích. „...vznikla po zestátnění v únoru 1951. Neměla však svoji budovu a učebny sdílela s tehdejší ZDŠ v Komenského ulici. V roce 1961 byly hudební školy přeměněny na Lidové školy umění a tím i výuka rozšířena na obory výtvarné, taneční a literárně dramatické.“²⁰

ZUŠ nabízí žákům ze všech oborů možnost účastnit se výstav, festivalů, přehlídek a mezinárodních i celostátních soutěží, kde žáci dosahují i významných ocenění. Každý rok se mnoho žáků hlásí o studium na středních a vysokých uměleckých školách.²¹

Nabízí žákům vzdělávání v hudebním, výtvarném, tanečním i dramatickém oboru. V rámci oboru hudebního organizuje ZUŠ různé soubory. Mezi ně patří pěvecký sbor, který má tři oddělení. Nejstarší z nich zvané Canto navštěvují děti od 12 do 19 let, účastní se mnoha

---

¹⁸ OPERA PLUS. *Sláva Vorlová*. Online. 2023. dostupné také z: <https://operaplus.cz/vlastenecka-skladatelka-slava-vorlova-s-niz-se-osud-nemazlil/> [cit. 2025-01-02].

¹⁹ STŘEDISKO VOLNÉHO ČASU DĚČKO. Webové sídlo. Online. 2024. Dostupné také z: <https://www.deckonachod.cz/>

²⁰ ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA NÁCHOD. *O nás*. Online. 2024. Dostupné také z: <https://www.zusnachod.cz/cs/o-nas>. [cit. 2024-10-02].

²¹ ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA NÁCHOD. *O nás*. Online. 2024. Dostupné také z: <https://www.zusnachod.cz/cs/o-nas>. [cit. 2025-02-22].

přehlídek i soutěží v zahraničí a pořádá koncerty ve spolupráci s jinými pěveckými sbory. Sbormistrem dvou starších oddělení je Zbyněk Mokrejš, pod jehož vedením sbor jen vzkvétá. Dalším odvětvím jsou smyčcové soubory, mezi které se řadí přípravný smyčcový soubor, Penguins a Smyčcový orchestr ZUŠ Náchod, který je základem společných projektů na koncertech ZUŠ v Městském divadle Dr. J. Čížka a účastní se i soutěží. Nezbytnou součástí místní umělecké školy je Musica Harmonica, akordeonový orchestr působící již od roku 1999. spolupracuje s žáky ze ZUŠ v Červeném Kostelci. Jeho největším dosavadním úspěchem je Zlaté pásmo z evropského festivalu akordeonových orchestrů. Z hudebního oboru dechů ZUŠ nabízí Školní band RYTMIZOL nebo Flautinu-flétnový soubor. V neposlední řadě se děti mohou přihlásit i do kytarového souboru.²²

---

²² ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA NÁCHOD. *Hudební soubory*. Online. 2024. Dostupné také z: <https://www.zusnachod.cz/cs/hudebni-obor/soubory>. [cit. 2025-02-22].

4 Základní školy v Náchodě

Tato kapitola se zaměřuje na charakteristiku náchodských základních škol a nahlíží na jejich současný stav z pohledu hudební výchovy. Součástí je pohled na školní vzdělávací program dané školy a na případné další činnosti, které přispívají hudebnímu rozvoji jedinců. Jako první z popisovaných škol je Základní škola Tomáše Garrigue Masaryka.

4.1 Základní škola Tomáše Garrigue Masaryka

Základní škola Tomáše Garrigue Masaryka (dále ZŠ T. G. Masaryka) byla založena roku 1933 jako Dívčí a chlapecká měšťanská škola a následně v roce 1990 dostala svůj současný název. Žákům nabízí jazykovou i sportovní třídu, jelikož je vybavena velmi rozmanitým sportovním zázemím. Je také určena jako škola poskytující výuku pro žáky s odlišným mateřským jazykem. Jejím cílem je: spolupráce, výchova k vzájemné toleranci, organizace, tvořivost, umožnit žákům co nejširší výběr zaměření dle zájmů, vytvořit podmínky vhodné pro individuální přístup a integraci...apod. Kapacita školy je 500 žáků.²³

4.1.1 ŠVP ZŠ T. G. Masaryka

Hudba je zde touto základní školou vnímána jako přirozená potřeba člověka. Učitelé by měli poskytnout žákům aktivity, díky kterým se naučí odbourat strach a napětí při vystupování. Hlavním prvkem je zde zpěv, který má směřovat k vyjádření radosti, a poslech hudby. Předmět hudební výchova je vyučován jednou týdně po celé čtyři roky od 6. do 9. ročníku.

Dle školního vzdělávacího programu je pedagogy školy kladen důraz v oblasti instrumentálních činností především na improvizaci, tedy vyjadřování hudebních (rytmických, melodických, tempových, dynamických) i nehudebních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje. Hra na hudební nástroj zahrnuje reprodukci melodie (jednoduchých skladeb či témat) a tvorbu doprovodů. Minimální požadovaná úroveň očekávaných výstupů pro hru na nástroj je tvorba ostinata.

---

²³ 80. let. ZŠ T. G. Masaryka. Online. 2013. Dostupné také z: <https://80-let-skoly-zs-tgm-nachod.webnode.cz/o-nas/>.

Žáci zkoumají hudební rytmus odhalováním vztahů mezi rytmem řeči a hudbou. Reflektují jejich vlastní vokální projev. Žáci se učí hledat cesty k nápravě hlasové nedostatečnosti, například pomocí transpozice melodie a zapojení do různých hudebních aktivit. S učiteli se žáci věnují tématům jako mutace, vícehlasý a jednohlasý zpěv, deklamace a techniky vokálního projevu.

Očekává se od nich, že budou umět vyjadřovat hudbu pohybem, který zahrnuje taktování, taneční kroky, pantomimu a improvizaci. Žáci se naučí pracovat s notovým zápisem a notačními programy, čímž se učí orientovat se v notovém zápisu vokálních skladeb.

Nedílnou součástí učení se o hudebních dílech je jejich hodnocení v historickém a kulturním kontextu. Tento komplexní přístup podporuje rozvoj hudebních dovedností a estetického vnímání žáků, čímž přispívá k jejich celkovému osobnímu rozvoji a kulturnímu povědomí.²⁴

4.2 Základní škola Komenského, Náchod

Škola – vzdělávací a výchovná instituce s více než 100letou tradicí, která poskytuje kromě kvalitního vzdělání také kulturní a sportovní vyžití. Spolupracuje i s německou a nizozemskou základní školou. Na druhém stupni nabízí žákům matematickou třídu zaměřující se na přírodní předměty, jako fyzika, chemie apod. její nejstarší budova školy vznikla již roku 1896, škola má i vlastní knihovnu. Počet žáků se pohybuje okolo 800 a vyučuje zde 48 pedagogů. Na druhém stupni základní školy se nachází čtyři třídy v každém ročníku, přičemž každá jednotlivá třída je složena z cca 25 žáků. Ve většině tříd najdeme větší počet chlapců.²⁵

---

²⁴ ZÁKLADNÍ ŠKOLA TOMÁŠE GARIGGUE MASARYKA NÁCHOD. *Školní vzdělávací program*. Online. 2020. Dostupné také z: https://zstgmnachod.cz/_files/userfiles/doc/zs/svp_v8/SVP_V8.pdf. [cit. 2025-03-06].

²⁵ ZÁKLADNÍ ŠKOLA KOMENSKÉHO. *Výroční zpráva o činnosti školy pro rok 2023–2024*. Online. 2019. Dostupné také z: <https://www.komenskehoznachod.cz/wp-content/uploads/2024/10/Vyrocní-zprava-2023-2024.pdf>. [cit. 2025-03-02].

4.2.1 ŠVP ZŠ Komenského

Na této základní škole je hudební výchova vyučována dvakrát týdně, a to pouze v 6. a 7. ročníku. Dle ŠVP instrumentální složka zahrnuje hru na hudební nástroje Orffova instrumentáře v podobě improvizace motivů, hraní jednoduchých rytmických doprovodů a melodií (v praxi využívají i boomwheckery, ukulele, kytaru...), samostatné tvorbě doprovodu a užití daných nástrojů při lidové a vánoční písni. Jedinec tak vyjadřuje své hudební představy. Zároveň při hře na hudební nástroj podporuje kreativitu a originalitu, naplňuje kompetence k učení, kdy zapojí více smyslů, a kompetenci sociální a personální, kde se učí spolupráci a vzájemnému respektu.

V šestém ročníku se mimo jiné žák učí správně nasadit tón, zvládne určit noty v grafickém záznamu a zapsat je do notové osnovy. Zpívá českou státní hymnu a dokáže vysvětlit okolnosti jejího vzniku. V následujícím ročníku uplatní správné hlasové návyky a učí se zpívat v trojhlasu. Zapojuje se do hudebně-pohybových her, učí se tance z různého stylového období. Dodržuje hlasovou hygienu v době mutace. Žák je schopen rozlišit umělé a nonumělé hudbu a vyjmenovat jejich typické znaky, kdy rozvíjí svůj hudební sluch a představivost.

Hudební výchova se prolíná i s jinými předměty, především s českým jazykem a výtvarnou výchovou, se kterou se navzájem ovlivňují.²⁶

4.3 Jiráskovo gymnázium Náchod

Jiráskovo gymnázium Náchod (dále JGN), původně jako sedmiletá reálná škola, byla založena roku 1897. Nejstarší zmínka o škole pochází nicméně už z roku 1442. Jako osmileté gymnázium škola funguje od roku 1909. Od roku 1999 si škola vede svou kroniku, kam jsou zapisovány všechny důležité poznatky. Studoval zde například hudební skladatel Jaroslav Celba. Alois Jirásek byl osloven vybrat pro školu – poskytl škole citáty, díky kterým

---

²⁶ ZÁKLADNÍ ŠKOLA KOMENSKÉHO. *Školní vzdělávací program*. Online. 2019. Dostupné také z: <https://www.komenskehozsnochod.cz/wp-content/uploads/2024/10/Vyrocnni-zprava-2023-2024.pdf>. [cit. 2024-11-02].

se zasloužil o pojmenování školy: „*Květ citu, světlo rozumu, ó školo pěstuj a zasad' kořen povah rozhodných*“.²⁷ Gymnázium je rozdělené na Gymnázium – všeobecné (čtyřleté) a Gymnázium – všeobecné (osmileté). Na gymnáziu vyučuje 56 pedagogů a navštěvuje ho okolo 680 studentů, kteří jsou rozděleni do 24 tříd, a každou z nich pak navštěvuje průměrně 28 studentů.²⁸

4.3.1 ŠVP JGN

Hudební výchova je realizována jednou týdně po čtyři roky na nižším stupni gymnázia. V primě žák doprovází na jednoduché bicí i melodické nástroje, využívá znalosti hry na zobcovou flétnu nebo jiného nástroje, doprovází zpěv jednoduchými rytmy na bicí nástroje. Pokouší se vytleskat základní rytmy lidových tanců, rozpoznává formy (rondo, píseň). V sekundě se naučí improvizaci, druhému doprovodnému hlasu při písních z Náchodska a prostřednictvím hudební hry s názvem „hádej, na co hraji“ rozvíjí poslechové dovednosti a schopnosti. Na základě poslechu reprodukuje písně, improvizuje hrou na tělo, seznamuje se s taktováním. Žák na konci tercii zvládne označit hudební nástroje určené pro jazz, improvizuje na bicí nástroje a na vlastní nástroj, rytmicky doprovodí hru spolužáka. Uvědomuje si prvky hlasové hygieny, které používá vědomě. Dále se seznamuje s historií tanců a zvládne dát do souvislosti literární a výtvarné dílo se vznikem skladby. Koncem 9. ročníku by měl být žák vybaven schopnostmi reprodukovat na základě poslechu, vytvářet vlastní hudební myšlenky a vytvářet doprovody na vlastní nástroje dle individuálních schopností. Ve složce poslechových činností jsou zahrnuty aktivity jako rozpoznání nástroje

---

²⁷ VÁVRA, V. *Alois Jirásek a náchodská střední škola*. In: Almanach 50 let státního reálného gymnasia v Náchodě 1897-1947. Náchod, 1947, s. 7

²⁸ JIRÁSKOVO GYMNÁZIUM NÁCHOD. *Kronika Jiráskova Gymnázia*. Online. 2022. Dostupné také z: <https://www.gymnachod.cz/wp-content/uploads/2023/11/VZ-JG-2021-22.pdf>. [cit. 2024-11-09].

dle zvuku. Při vokálních aktivitách využívá opěrné písně pro intonaci. Dle specifických znaků je schopen zařadit hudbu do určitého období.²⁹

4.3.2 Další hudební aktivity JGN

Gymnázium organizuje vlastní pěvecký soubor Sboreček, který „...začal pracovat v září roku 1984. Své první vystoupení uskutečnil 15. prosince 1984. Brzy pak navázal spolupráci s tehdejším Náchodským kulturním střediskem a byl zván k nejrůznějším vystoupením v Náchodě a okolí. Již v roce 1987 spolu s náchodským pěveckým sborem Hron založil tradici vánočních koncertů, které se konají dodnes.“³⁰

Sbor cestuje po Evropě od roku 1990, např podnikl cesty do Anglie či Dánska. Roku 2022 zazpíval Sboreček v náchodském kulturním domě Beránek na oslavách 160 let trvání náchodského pěveckého sboru Hron (Čejp, 2021).

Do roku 2023 měla škola i svůj vlastní orchestr, který zanikl z důvodu absence dirigenta. Jiráskovo gymnázium pořádá studentskou akci nazvanou Gymfest, na které se mohou předvést kapely z řad studentů (viz rozhovor 2). Jedná se o přehlídku talentů, která se koná již od orku 2015 a je přístupná také pro veřejnost (Kubíček, 2015).

4.4 Základní škola Plhov

Moto školy zní: „Každé dítě je na něco šikovné, každé dítě si zaslouží zažít úspěch ve školní práci. Snažíme se být „učící se školou“, žáci se učí od učitelů, od spolužáků, ale i dospělí od dětí.“³¹

---

²⁹ JIRÁSKOVO GYMNÁZIUM NÁCHOD. Školní vzdělávací program "Na cestě...". Online. 2023. Dostupné také z: https://www.gymnachod.cz/wp-content/uploads/2017/11/SVP-Na-cestě-verze_4_0.pdf. [cit. 2024-11-09].

³⁰ ČEJP, 2021. [cit. 2024-09-17]

³¹ ZÁKLADNÍ ŠKOLA NÁCHOD – PLHOV. Online. 2017. Dostupné také z: <https://www.zsplhov.cz/ke-stazeni/category/377-hudebni-vychova-2-st.html>. [cit. 2024-09-17].

Vychází z platné legislativy a také ze školního vzdělávacího programu Klíče k životu. Škola je primárně zaměřená na sport, nabízí třídy s rozšířenou výukou tělesné výchovy od 5. třídy, mimoškolní aktivity, výuku angličtiny od 1. třídy. Školu navštěvuje 415 žáků, z toho 212 na druhém stupni základní školy. Na škole vyučuje 18 pedagogů a každá třída sčítá asi 25 žáků, přičemž jsou zde dvě třídy v 6., 8. a 9. ročníku, a tři třídy v ročníku sedmém. Vizí školy je *“učící se škola”*.

4.4.1 ŠVP ZŠ Plhov

Předmět hudební výchova je realizován jednou týdně během 6. – 9. ročníku. První dva roky je pozornost věnována hudební teorii a rozvoji hudebních dovedností a schopností, žák se učí hudební formy jako jsou lidová a umělá píseň, opera, muzikál, symfonie apod. Poté je učivo zaměřeno na výklad hudebního vývoje historických období až po současnost, kdy je žák schopen rozpoznat hudební ukázky daných období české i zahraniční tvorby a uvede i zařadí autora do příslušné doby. Základní škola Plhov je otevřena nadaným žákům, jímž poskytuje možnost uplatnění svých dovedností při výuce hrou na hudební nástroj. Cílem hudební výchovy je multikulturní propojení znalostí.³²

4.5 Základní škola Pod Montací

Škola vyučuje dle ŠVP s prvky programu Začít spolu, jejichž cílem je smysluplné učení a samostatné myšlení dětí. Hodnocení je slovní, popisné-tedy směřována na výkon jedince. Dítě je zde bráno jako tvůrce svého vzdělání a učitel jeho průvodce. Jejím cílem je vzájemná spolupráce rodičů, pedagogů i žáků, respekt, pokora a respekt jeden k druhému, důraz na rozvoj dětí, chyba vítána. Ve škole vyučuje 16 pedagogů a asi 200 studentů, kteří jsou rozděleni vždy do jedné třídy v každém ročníku.³³

---

³² ZÁKLADNÍ ŠKOLA POD MONTACÍ NÁCHOD. *O nás*. Online. 2020. Dostupné také z: <https://www.zspodmontaci.cz>. [cit. 2024-12-27].

³³ ZÁKLADNÍ ŠKOLA POD MONTACÍ NÁCHOD. *O nás*. Online. 2020. Dostupné také z: <https://www.zspodmontaci.cz>. [cit. 2024-12-27].

4.5.1 ŠVP ZŠ Pod Montací

Hudební výchova je zde zahrnuta do školního vzdělávacího plánu pouze jednou týdně v 6. a 8. ročníku. V rámci hudební výchovy se realizuje složka poslechových činností při relaxačních a zklidňujících aktivitách. Dětem je zorganizován rytmický a hlasový výcvik, zpěv a poslech hudby. Jedinec své abstraktní myšlení rozvíjí především intonací a rytmem. Při společných aktivitách se žáci učí kázni a odpovědnosti ke kolektivu. Hudební výchova poskytuje žákům spoustu životu-potřebných návyků.³⁴

4.5.2 Další hudební aktivity

Základní škola žákům nabízí pěvecký sbor, který se jmenuje Společné zpívání. Jeho součástí je vystoupení pro veřejnost v rámci školních akcí jako je Jarmark či Papírové slavnosti konané na konci školního roku převážně pro žáky devátého ročníku. Sbor mohou navštěvovat děti ze všech ročníků, není požadována žádná vstupní úroveň dovedností ani není kapacitně omezen.

Tato základní škola si zakládá na zážitku a prožitku, rozvíjí hudební zájem u dětí, poskytuje jim mnoho příležitostí pro hudební rozvoj.

Roku 2024 měli žáci možnost zúčastnit se nahrávání školní hymny v nahrávacím studiu, která bylo obohacena i o hudební klip. Celý projekt byl školou velmi podporován (viz rozhovor 1).

---

³⁴ ZÁKLADNÍ ŠKOLA POD MONTACÍ NÁCHOD. *Školní vzdělávací program*. Online. 2020. Dostupné také z: http://www.zskptjarose.cz/attachments/article/274/SVP_skola_zakladni_text.pdf. [cit. 2024-12-27].

5 Výzkum pohledů na realizaci hudebního vzdělávání v Náchodě

Pro obohacení a podložení informací této práce byl zvolen akční výzkum, jehož cílem bylo zmapovat současný stav hudební výchovy na náchodských základních školách, a zjistit případné možnosti hudebního rozvoje dětí staršího školního věku. Jako výzkumná metoda byl zvolen rozhovor, prostřednictvím kterého bylo umožněno nahlédnout do aktuálního stavu hudební výchovy. Výzkumnou otázkou bylo, zda náchodské základní školy poskytují svým žákům příležitost hudebního rozvoje nad rámec předmětu hudební výchova, díky čemuž se mají žáci možnost v hudbě realizovat.

5.1 Metodologie výzkumu

Rozhovor neboli interview spadá do skupiny explorativních metod a vychází z ústní komunikace, je tedy založený na přímém dotazování. To nám umožní proniknout do postojů respondenta a navázat s ním osobní kontakt. Metoda rozhovoru je flexibilní a lze ji přizpůsobit daným okolnostem, přičemž se může realizovat individuální či skupinově. Je nezbytné, aby měl předem stanovené cíle (Skalková, 1985).

Rozhovor se dělí dle struktury otázek na rozhovor volný, nestrukturovaný, který probíhá jako běžná konverzace. Je možné do něho přidat otázky doplňující a orientační. Naopak rozhovor strukturovaný se zaměřuje na odpovědi předem připravených otázek dle jakési šablony. Často se používá při výzkumech i rozhovor polostrukturovaný, k němuž se váže navození příjemné atmosféry a s tím přichází otevřenost a validita odpovědí respondenta (Pelikán, 2011).

Otázky v rozhovoru musí být srozumitelné, citlivě formulované a standardizované pro všechny respondenty. Měli bychom se vyhnout návodným otázkám, které očekávají určitou odpověď, jelikož tak respondenta ovlivňujeme.

Při realizaci rozhovoru je klíčové jevit skutečný zájem o respondenta, motivovat ho a trpělivě naslouchat, aby se rozhovor neproměnil ve výslech, kdy vedoucí rozhovoru je zaujatý svými otázkami. Pro udržení kontaktu můžeme využít komunikační prostředky jako jsou pauzy, přitakání, doplňkové otázky či echo (Skalková, 1985).

Co se týče záznamu a zpracování, může být veden písemně v průběhu rozhovoru či videozáznamem. Je však důležité mít na paměti, že nahrávání může ovlivnit průběh rozhovoru, pokud se dotazovaný necítí komfortně. Proto je možné záznam svěřit jiné osobě nebo provést záznam po skončení rozhovoru (Pelikán, 2011).

Nevýhodou rozhovoru může být jeho časová náročnost.

5.2 Organizace výzkumu

Rozhovory byly organizovány v průběhu listopadu, prosince 2024 a února 2025. Z každé náhodské základní školy byl osloven jeden učitel jako zástupce hudební výchovy. Učitelé byli osloveni prostřednictvím e-mailu (kterému v případě Základní školy Plhov předcházela telefonát), ve kterém byl učitelům předem zaslán seznam otázek. Tento přístup umožnil respondentům lépe se připravit, což přispělo k vytvoření příjemné atmosféry během rozhovoru, a minimalizoval možnost nepříjemného překvapení. Samotné rozhovory probíhaly online prostřednictvím platformy Google Meet nebo WhatsApp. Daný způsob umožnil flexibilní organizaci, přičemž respektoval časové možnosti učitelů a zajišťoval pohodlí všech zúčastněných. Oslovená Základní škola T. G. Masaryka nereagovala ani po opakovaném oslovení, tudíž se v další části této instituce nevyskytuje.

Respondentům byly položeny tyto otázky:

- *Víte, kolik máte ve třídě dětí navštěvujících ZUŠ?*
- *Popřípadě, jaký obor? V případě, že děti navštěvují hudebního obor, na jaký hudební nástroj děti hrají x zpívají?*
- *Využíváte při výuce „zuš děti“? Jak je zapojujete do hodiny?*
- *Víte, zda se děti vzdělávají v hudební oblasti soukromě?*
- *Vedete ve škole hudební aktivity? Hudební kroužky – sbor...*
- *Podněcujete žáky k hudebnímu rozvoji – poskytujete možnosti v podobě informací o hudebních událostech a kulturních akcích?*
- *Využíváte při hodinách děti, které umí hrát na hudební nástroj, zpěváky, kteří mají zkušenosti s veřejným vystupováním, se sólovým zpíváním?*
- *Zajímáte se o hudbu i mimo vzdělávání? Hrajete například na nějaký hudební nástroj?*

- *Máte ponětí o významných současných osobnostech hudebního života v Náchodě? Sdílette tyto znalosti s dětmi při výuce?*
- *Jste aktivním členem pěveckého sboru nebo instrumentálního tělesa, nebo se aktivně účastníte zájmové činnosti spojené s hudbou?*
- *Vedete hudební kroužek mimo školu?*
- *Jak při hodinách a celkově na škole uplatňujete své zkušenosti...?*
- *Spolupracujete nebo účastníte se v Náchodě hudebních akcí (Prima sezóna...)? Čerpáte z nich poté inspiraci do hodiny? Pomáhá Vám to při výuce?*
- *Je ve škole organizován sbor nebo jiný hudební kroužek? Je kroužek či sbor určen všem žákům školy? (pokud ne: Koho se týká? - 1. či 2. stupeň, Kolik jej navštěvuje žáků?), Je vyžadována nějaká vstupní úroveň schopností či dovedností? Je zde nějaké omezení, např. kapacitní? Je součástí nějaké vystoupení či koncert před publikem – např. při školní akademii?*
- *Myslíte si, že je školou hudební výchova podporována? -jsou učitelům nabízeny možné koncerty apod. pro žáky?*
- *Navštěvuje škola různá vystoupení, koncerty nebo výlety muzikál/ koncert/ hudební představení?*
- *Pořádá je...? Jak často? Navštěvuje je celá škola nebo jen vybrané třídy?*
- *Spolupracuje škola s jinými institucemi zajišťujícími hudební vzdělávání? Např. ZUŠ koncerty, workshopy...*

5.3 Výsledná zjištění

Tato kapitola prezentuje výsledná zjištění. U jednotlivých škol bude představena nejprve jejich charakteristika týkající se především hudební výchovy, dále pak přístupy k hudbě jednotlivých škol a přístup vyučujících k hudbě.

5.3.1 Základní škola Pod Montací

Charakteristika školy

V každé třídě jsou průměrně tři děti navštěvující ZUŠ, které absolvují převážně hudební obor hry na housle, příčnou flétnu, klarinet, kytaru apod. Rovněž navštěvují obor taneční. Jejich

potenciál je v hodinách využit, děti se mohou zapojit dle svých možností a zájmu. Ve škole je organizován sboreček, děti mají volně poskytnutý klavír a také mají možnost předvést své dovednosti soukromě učitelům i mohou vystoupit před spolužáky v rámci výuky.

Přístupy k hudbě

Cílem učitelů hudební výchovy je probudit u dětí radost z hudby. Při příchodu do školy je žákům pouštěna písnička či skladba pro navození příjemného dne.

Škola spolupracuje se ZUŠ Hronov a ZUŠ Náchod a má možnost účastnit se jimi pořádaných koncertů. 8. a 9. ročníkům je nabízen hudební zážitek ve formě návštěvy výchovného koncertu české filharmonie nazvaného Edukační kroky do Nového světa, které se konají v pražském Rudolfinu. Díky finančním možnostem školy se škola účastní pouze jednoho ze čtyř koncertů. Žákům je prostřednictvím filharmonie přiblížena klasická hudba. Pedagogové mají podporu od školy, je jim umožněno s dětmi navštívit různé koncerty či zakoupit zajímavé hudební nástroje. Pořádají školní jarmark, součástí kterého je hudební koncert, na kterém vystupuje školní sbor. Ke sboru se mohou přidat všechny zúčastněné děti, mohou si zazpívat nebo zahrát na hudební nástroje.

Vyučující

Vyučující dané školy, která na škole učí hudební výchovu a vede sbor, se k hudbě dostala již v dětství prostřednictvím základní umělecké školy, kde sama sbor navštěvovala. Kvůli vysoké škole, kde musela absolvovat talentové zkoušky ze zpěvu, se začala hudbě věnovat více. Začala spolupracovat s českou filharmonií, kde působila jako konzultantka edukačních programů a podílela se na vytváření konceptů programů. Její dobré komunikační a organizační schopnosti ji napomohly k tomu, že se mohla podílet i na vzniku regionálních edukačních center pro šíření inspirace, nápadů, strategií a zkušeností mezi učiteli. Díky těmto zkušenostem má obrovskou škálu inspirace, ze které čerpá náměty do svých hodin.

5.3.2 Jiráskovo gymnázium Náchod

Charakteristika školy

Mezi žáky nalezneme v každé třídě až 50 % dětí, které hrají na nějaký hudební nástroj, např.: hoboj, housle, kytara, klavír, zpěv, a navštěvují ZUŠ Náchod. Roku 2023 jedenáct

studentů maturovalo z předmětu hudební výchova a navštěvovali tak školou nabízený seminář hudební výchovy.

Přístupy k hudbě

Škola spolupracuje se ZUŠ Náchod, navštěvuje její vánoční koncert a dále se účastní výchovných koncertů a dalších hudebních akcí. Škola organizuje Gymfest – hudební akci pro studenty a školní sbor Sboreček.

Při hodinách hudební výchovy jsou žáci navštěvující ZUŠ aktivně zapojeni, doprovází písničky, mohou se předvést a naučit se vystupovat před publikem, nebo je jejich hudební nástroj využít jako názorná ukázka k danému učivu. O přestávkách je jim k volnému použití poskytnut klavír.

Vyučující

Rozhovor byl veden s vyučující hudební výchovy, která se aktivně účastní různých hudebních akcí a koncertů, sama působí jako členka náchodského festivalu Prima sezóna a je členkou náchodského pěveckého sboru Hron, odkud čerpá inspiraci a nápady nejen pro rozezpívání. Škole přispěla napsáním muzikálu, do kterého se zapojili studenti hrou na hudební nástroje. Muzikál spojuje hudební prvky s pohybem, čímž se přiklání k idejím Schulwerku a metodě E. Dalcroze.

5.3.3 Základní škola Komenského

Charakteristika školy

Základní školu Komenského navštěvuje 800 žáků a v každé třídě je jich okolo 25. Ve výběrových třídách najdeme až jednu třetinu žáků, tedy až osm dětí, navštěvujících základní uměleckou školu. Realizují se ve hře na kytaru, klavír, či v tanečním nebo výtvarném oboru. V hodinách hudební výchovy je hudebně nadaným dětem nabídnout prostor pro realizaci, mohou dle své nálady a zájmu doprovodit skladby na ukulele, nástroje Orffova instrumentáře, kytaru apod, či něco svého ostatním předvést.

Přístupy k hudbě

Základní škola Komenského organizovala do roku 2021 školní sbor, který zanikl v období pandemie Covid-19. Navštěvovalo jej cca 12 dětí a vystupovali v domově důchodců, na

náchodském festivalu Prima sezóna a při charitativní akci Deky z lásky. Momentálně sbor nefunguje, jelikož děti, které se hudbě věnují, preferují hudební zájmy v rámci ZUŠ a Děčko Náchod. Od roku 2022 má škola novou učebnu hudební výchovy, která poskytuje žákům přístup k nejrůznější hudebním nástrojům, a je akusticky i prostorově přizpůsobená kvalitní výuce hudební výchovy.

Vyučující

Vyučující této základní školy v rozhovoru vypověděla, že sama navštěvuje pěvecký sbor Hron, avšak jí tato aktivita neslouží jako zdroj inspirace. Tu získává díky seminářům (např. seminář od Kuby Kacara, který hudbu mimo jiné obohacuje pohybem a boomwheckery), workshopům apod. Ve škole je členkou školní kapely MHD, která sčítá osm učitelů, pro které je hudba zájmem, a pořádají koncerty pro žáky z 1. stupně i 2. stupně a vystupují v rámci školních akcí, např. při recitační soutěži. V jejich repertoáru jsou zařazeny populární písničky, koledy...

5.3.4 Základní škola Plhov

Charakteristika školy

Základní školu Plhov navštěvují převážně děti se zaměřením na pohybové aktivity, avšak své místo zde mají i hudebně nadaní žáci. V každé třídě jsou průměrně 1 až 2 žáci navštěvující ZUŠ z celkového počtu asi 25 dětí, a to konkrétně obor jak hudební, dramatický i taneční. Při výuce se dané děti mohou dle svého zájmu předvést a zapojit. Kvůli právě probíhajícímu fyzickému vývoji, který je spojen s mutací, se někteří chlapci ostýchají pěvecky zapojit, a proto jsou jim některé aktivity přizpůsobené. Například mají možnost třídu doprovázet na hudební nástroje.

Přístupy k hudbě

Škola organizuje hudební kroužek hry na ukulele, který je rozdělen na skupiny pro začátečníky a pokročilé, momentálně sčítá cca 25 dětí. Se svým programem vystupují v domovech důchodců, v mateřských školách či na školní akademii pořádané na konci školního roku. Mezi významné školní hudební akce patří například vánoční zpívání u klavíru a tradiční vánoční koncert. V minulosti na škole fungoval také pěvecký sbor, avšak jeho

činnost byla ukončena, jelikož mnoho žáků navštěvuje pěvecký sbor Canto organizovaný základní uměleckou školou.

Škola dětem nabízí možnost účasti na vybraných koncertech pořádaných ZUŠ, na akci Prima sezona a dalších kulturních událostech.

Hudební výchova probíhá ve speciální hudební učebně, která je vybavena širokou škálou nejrůznějších hudebních nástrojů, včetně hudebních nástrojů Orffova instrumentáře, aby se každý žák mohl při hodině aktivně zapojit. K dispozici jsou například zvonkohry, dřívka, trubky, boomwheckery apod.

Vyučující

Hudební výchovu zde vyučuje pedagožka, která sama zpívala ve sboru a čerpá inspiraci ze své praxe učitelky klavíru a zobcové flétny.

Z časových důvodů škola neposkytuje velkou škálu dalších hudebních aktivit, jako jsou například návštěva divadel, muzikálů apod. 1. stupeň dané základní školy nabízí svým žákům výlet do Muzea hudby v Praze.

5.4 Shrnutí hudebních aktivit náchodských škol

Pěvecké sbory

Na Základní škole Plhov a Komenského v Náchodě pěvecký sbor momentálně nefunguje, a to zejména z důvodu, že většina žáků těchto škol navštěvuje základní uměleckou školu, kde se věnují hudebním aktivitám, a proto nepreferují hudební kroužky nabízené školou. Naopak Jiráskovo gymnázium Náchod a Základní škola Pod Montací své vlastní pěvecké sbory úspěšně organizují. Sbor Jiráskova gymnázia se může pochlubit významnými úspěchy, a to i na mezinárodní úrovni, zatímco sbor Základní školy Pod Montací se zaměřuje spíše na vystoupení v rámci školy, například při školních koncertech a dalších akcích. Mezi těmito institucemi nejvýrazněji v oblasti sborového zpěvu vyniká právě Jiráskovo gymnázium, které svými aktivitami a dosaženými výsledky přispívá k šíření povědomí o kvalitním hudebním vzdělávání v regionu.

Aktivity spojené s hrou na hudební nástroje

Jiráskovo gymnázium Náchod mělo v minulosti vlastní orchestr, který již nefunguje, protože se nenašel nikdo, kdo by ho mohl vést. Přesto škola nadále podporuje hudební aktivity a organizuje každoroční akci s názvem GYMFEST. Tato událost dává žákům možnost předvést své hudební i umělecké dovednosti a zároveň se navzájem inspirovat a obohacovat. Podobně i Základní škola Pod Montací poskytuje prostor pro hudební činnost svých žáků. Nabízí například využití hudebních nástrojů v rámci školou pořádaných koncertů, jako jsou vystoupení na konci školního roku, která se těší velké oblibě. Tímto způsobem obě školy přispívají k rozvoji hudebního talentu svých žáků a podporují jejich aktivní zapojení do kulturního dění. Základní škola Plhov organizuje hudební kroužek hry na ukulele, kde děti rozvíjí své schopnosti a dovednosti, a také koncertují na různých akcích, například v místním domově důchodců.

Hudební akce a další aktivity

Jiráskovo gymnázium pořádá školní studentský hudební event s názvem Gymfest, kde vystupují známé kapely a mají možnost vystoupit i žáci se svými vlastními kapelami a předvést své umění. Základní škola Pod Montací každoročně uspořádává školní jarmark, na kterém koncertují žáci před publikem. Školní akademie na závěr akademického roku je organizována Základní školou Plhov, kde se žáci s hudebními činnostmi zapojují.

Na Základní škole Pod Montací žáci nahráli školní hymnu, do jejíhož vzniku se zapojilo velké množství studentů. Tímto projektem nejen přispěli k tvorbě důležitého symbolu školy, ale zároveň měli příležitost rozvíjet své hudební dovednosti a prohloubit své nadání v oblasti zpěvu a hudby obecně. Škola spolupracuje s Českou filharmonií na edukačních programech, čímž podporuje hudební povědomí žáků.

Na Jiráskově gymnáziu je spousta studentů aktivně hrajících na hudební nástroj a hudebně nadaných, což dalo vzniku vlastnímu školnímu muzikálu.

Základní škola Komenského se pyšní kapelou MHD složenou z pedagogů, kteří vystupují na školních akcích a jsou tak žákům hudebním vzorem.

5.5 Shrnutí zjištěných poznatků

Z výše uvedených rozhovorů dojdeme k závěru, že všechny školy spolupracují se ZUŠ a účastní se jejích koncertů či dalších hudebních aktivit. Některé školy kooperují i s festivalem Prima sezóna. Dávají žákům prostor se aktivně a tvořivě zapojit do chodu výuky tak, aby jim hudba přinášela radost a ne stres. Mohou se zapojit doprovodem skladeb, improvizovaným projevem, kdy se ponoří do svého vnitřního světa, nebo účastí na hudebních kroužcích. Každá škola organizuje (či organizovala) pěvecký sbor nebo jiný hudební kroužek, např. hru na ukulele. Vyučující hudební výchovy často čerpají inspiraci ze své vlastní hudební praxe (pěvecký sbor, pedagog hry na hudební nástroj) a z workshopů.

Náchodské základní školy nabízí určitý druh hudebního vzdělávání, zajímavé aktivity především nabízí JGN, jako např. Gymfest a úspěšný pěvecký sbor.

Žákům je poskytováno široké spektrum hudebních aktivit nad rámec hudební výchovy jako předmětu, přestože stále existuje prostor pro zlepšení. Školy by mohly rozšířit svou účast na veřejných kulturních akcích, například muzikálech či divadelních představeních propojených s dalšími předměty, což by mohlo podnítit u dětí hlubší zájem o hudbu. Nicméně vzhledem k vysoké angažovanosti žáků v základní umělecké škole často není možné naplnit kapacitu dalších případných hudebních kroužků, proto jejich organizace přímo školami není vždy nutná, jelikož ZUŠ nabízí nejrůznější možné aktivity.

Závěr

Práce se věnovala tématu Hudební vzdělávání dětí staršího školního věku ve městě Náchod. Hudební vzdělávání je chápáno jako proces rozvíjení znalostí, schopností, zkušeností a předávání postojů tvořivým způsobem, uskutečňovaný v rámci formálního i neformálního vzdělávání, a dětmi staršího školního věku rozumíme jedince ve věku 9–15 let.

Teoretická část práce představila Náchod jako město s čilým hudebním životem, které se pyšní hudebními festivaly Prima sezóna a Camerata Nova Náchod. Město je také významné díky kulturní akci z 18. století, konkrétně konání prvotního mimopražského provedení opery Don Giovanni.

V Náchodě se nachází čtyři základní školy a jedno gymnázium, které se liší přístupy a pohledy pedagogů, nabídkou hudebních aktivit i školním vzdělávacím programem. Příkladem školy s netradičním přístupem k hudebnímu vyučování je náchodská Základní škola Pod Montací, která je zařazena do programu Začít spolu. Zvláštní pozornost věnuje práce i místním spolkům, institucím a organizacím, jako jsou pěvecký sbor Hron, orchestr Slávy Vorlové a Děčko a ZUŠ Náchod, které poskytují velké množství hudebních kroužků.

Kromě přestavení formálního i neformálního vzdělávání v Náchodě obsahuje teoretická část práce také problematiku emočního, psychického i hudebního vývoje dětí staršího školního věku.

Empirická část bakalářské práce prezentuje akční výzkum realizace hudební výchovy na náchodských základních školách. Výzkum probíhal formou rozhovorů s pedagogy, kteří popisovali své přístupy k výuce, problémy, se kterými se v rámci hudební výchovy potýkají, a náměty na možné obohacení hudebního vyučování v souvislosti s hudbou. Poznatky získané na základě rozhovorů ukázaly, že všechny oslovené školy v Náchodě spolupracují s místní základní uměleckou školou a zapojují se do jejích koncertů a dalších hudebních aktivit. Avšak vzhledem k angažovanosti dětí staršího školního věku v místní základní umělecké škole, některé školy, konkrétně ZŠ Komenského či ZŠ Plhov, nemají dostatečné množství zájemců o pěvecký sbor organizovaný danou institucí. Žákům je ale poskytován prostor k aktivní účasti na hudební výuce a každá z náchodských škol nabízí žákům hudební

aktivity zahrnující buď pěvecké nebo nástrojové kroužky, hudební festival, jarmark a hudební vystoupení v rámci školních akcí na závěr školního roku. Zajímavé hudební projekty realizuje zejména Jiráskovo Gymnázium Náchod, které organizuje velmi úspěšný pěvecký sbor.

V návaznosti na rozhovory s pedagogy lze pro zlepšení hudební výchovy v regionu doporučit užší spolupráci mezi jednotlivými školami a místními kulturními institucemi, a to v podobě společných koncertů, setkávání za účelem rozšíření hudebního povědomí mezi větší počet dětí a mládeže. Hudební vzdělávání v Náchodě lze vnímat jako prostředí, které má potenciál k dalšímu rozvoji, a to v oblastech přístupu pedagogů, vedení škol a v přístupu dalších vzdělávacích subjektů.

Mezi aspekty, které pozitivně ovlivňují hudební vzdělávání patří široká nabídka hudebních nástrojů, příležitost účastnit se divadelních vystoupení nebo muzikálů a využití hudebně nadaných dětí při výuce na základních školách.

Ačkoli tato práce zkoumala jen určitou část dané problematiky, přinesla cenné podněty. Dále by bylo možné zkoumat pohledy žáků na výuku hudební výchovy jednotlivých základních škol, osobní postoje žáků k hudbě, či jejich motivace.

6 Seznam použitých informačních zdrojů

Seznam knižních zdrojů

BRADNA, Jindřich. Komorní hudba včera a dnes. In: *75 let Komorní hudby Náchod*. Náchod: Beránek Náchod a.s., 2001.

DRÁBEK, Václav. *Tvořivost a integrace v receptivní hudební výchově*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 1998. ISSN 0862-4461.

HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: Akademie múzických umění, 2004. ISBN 80-7331-018-X.

JIŘIČKOVÁ, Jiřina a WINSORF, Patricie. Kreativita v hudební výchově. In: JIŘIČKOVÁ, Jiřina, ed. *Kapitoly z kreativní hudební výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, 2023. ISBN 978-80-7603-421-1.

JIŘIČKOVÁ, Jiřina a VLČKOVÁ, Eva. Lidové tance v hudební výchově. In: *Kapitoly ke kreativním hudebním činnostem*. Praha: Univerzita Karlova, 2024.

KRÁLOVÁ, Eva, KODEJŠKA, Miloš, STRENÁČIKOVÁ, Mária a KOŁODZIEJSKI, Maciej. *Hudební klima a dítě*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2016. ISBN 978-80-7290-885-1.

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie: 2*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.

MATĚJČEK, Zdeněk a POKORNÁ, Marie. *Radosti a strasti: předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk*. Jinočany: H & H, 1998. ISBN 80-86022-21-8.

NOVOTNÁ, Lenka, HŘÍCHOVÁ, Miloslava a MIŇHOVÁ, Jana. *Vývojová psychologie*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0115-4.

NOVOTNÁ, Magdalena a KUŘÍKOVÁ, Michaela. Modely kreativity. In: JIŘIČKOVÁ, Jiřina, ed. *Kapitoly z kreativní hudební výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, 2023. ISBN 978-80-7603-421-1.

ORFF, Carl. Schulwerk – pohled do minulosti a budoucnosti. In: POŠ, Vladimír, ed. *Perspektivy Orffovy školy v hudební výchově: sborník studií*. Comenium musicum. Praha: Supraphon, 1969.

PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1916-3.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013.

SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 2: na 2. stupni základní školy: učebnice pro posluchače pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.

SEPPANEN, Elisa a LUCERENDO-NORIEGA, Alicia. Kreativní přístup učitele k hudební výchově. In: JIŘIČKOVÁ, Jiřina, ed. *Kapitoly z kreativní hudební výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, 2023, s. 110. [cit. 2024-10-26].

SKALKOVÁ, Jarmila. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: SPN, 1985.

SMITH, Tony a FENWICKOVÁ, Elizabeth. *Kniha o dospívání pro rodiče a děti: návod, jak toto období přežít*. 1. české vyd. Bratislava: INA, 1994. ISBN 80-856-8052-1.

THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

VÁŇOVÁ, H. *Didaktika hudební výchovy ve studiu učitelství pro 1. stupeň ZŠ (2. vyd.): rozvoj dětské hudební tvořivosti*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2003.

WACHSMANOVÁ, Viktorie. The state castle of Náchod. In: *Náchod, státní zámek a památky v okolí*. Praha: STN, 1964.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA NÁCHOD. *50 let Základní umělecké školy v Náchodě*. Náchod: ZUŠ Náchod, 2001, s. 6.

Seznam internetových zdrojů

DRAGÁČOVÁ, Rafaela. *Carl Orff*. Online. [nedat.]. Dostupné také z: <http://orff.cz/cs/carlorff>.

Émile Jaques-Dalcroze – hudebník, který ovlivnil taneční svět. Online. 2015. In: *Taneční aktuality*. Dostupné také z: <https://www.tanecniaktuality.cz/osobnosti/emile-jaques-dalcroze-hudebnik-ktery-ovlivnil-tanecni-svet>. [cit. 2024-12-20].

FETTERS, Aleš. Historie sboru. In: *Pěvecký sbor Hron*. Online. 2015. [cit. 2024-11-03]. Dostupné z: <http://www.hron.info/historie/historie-sboru>.

JIRÁSKOVO GYMNAZIUM NÁCHOD. *Kronika Jiráskova Gymnázia*. Online. 2022. Dostupné také z: <https://www.gymnachod.cz/wp-content/uploads/2023/11/VZ-JG-2021-22.pdf>. [cit. 2024-11-09].

JIRÁSKOVO GYMNAZIUM NÁCHOD. *Historický přehled*. Online. 2018. Dostupné také z: <https://www.gymnachod.cz/historie-gymnazia/historicky-prehled/>. [cit. 2024-11-09].

JIRÁSKOVO GYMNAZIUM NÁCHOD. *Školní vzdělávací program "Na cestě..."*. Online. 2023. Dostupné také z: https://www.gymnachod.cz/wp-content/uploads/2017/11/SVP-Na-cestech-verze_4_0.pdf.

KUBÍČEK, Tomáš. *Gymfest*. Online. 2016. Dostupné také z: <https://www.gymnachod.cz/historie/co-se-udalo/gymfest/>. [cit. 2024-11-05].

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Rámcové vzdělávací programy*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.npi.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>.

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Online. Praha, 2023. Dostupné z: <https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani/vzdelavaci-oblasti/uak>. [cit. 2024-09-17].

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Rámcové vzdělávací programy*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>. [cit. 2024-09-17].

NÁCHOD – město na česko – kladském pomezí. In: *Město Náchod*. Online. 2017. Dostupné z: <https://www.mestonachod.cz/zivot-v-nachode/o-meste/historie/>. [cit. 2024-12-10].

PASTOROVÁ, Markéta. *Hudební výchova*. Online. 2018. Dostupné také z: https://www.npi.cz/images/podkladov%C3%A1_studie/hudebni_vychova.pdf.

PECHÁČEK, Stanislav. *Tradice a současnost výuky intonace v českých zemích*. Online. 2007. In: *Hudební výchova*. Univerzita Karlova v Praze. Dostupné také z: https://hudebnivychova.pedf.cuni.cz/Archiv/pdf.%202007/HV4_2007.pdf.

PRIMA SEZÓNA NÁCHOD. Webové sídlo. Online. 2018. Dostupné také z: https://www.primasezona.cz/index.php?option=com_sppagebuilder&view=page&id=4&Itemid=231. [cit. 2024-12-03].

SEPPANEN, Elisa, LUCERENDO-NORIEGA, Alicia. *Kreativní přístup učitele k hudební výchově*. In: JIŘIČKOVÁ, Jiřina. *Kapitoly z kreativní hudební výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, 2023.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: SPN, 1985.

STŘEDISKO VOLNÉHO ČASU DĚČKO. Webové sídlo. Online. 2024. Dostupné také z: <https://www.deckonachod.cz/>.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA KOMENSKÉHO. *Školní vzdělávací program*. Online. 2019. Dostupné také z: <https://www.komenskehozsnachod.cz/wp-content/uploads/2024/10/Vyrocnizprava-2023-2024.pdf>. [cit. 2024-11-02].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA KOMENSKÉHO. *Výroční zpráva o činnosti školy pro rok 2023–2024*. Online. 2019. Dostupné také z: <https://www.komenskehozsnachod.cz/wp-content/uploads/2024/10/Vyrocnizprava-2023-2024.pdf>. [cit. 2025-03-02].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA PLHOV NÁCHOD. *Školní vzdělávací program*. Online. 2024. Dostupné také z: <https://www.zsplhov.cz/ke-stazeni/category/377-hudebni-vychova-2-st.html>. [cit. 2024-09-17].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA POD MONTACÍ NÁCHOD. *Školní vzdělávací program*. Online. 2020. Dostupné také z: http://www.zskptjarose.cz/attachments/article/274/SVP_skola_zakladni_text.pdf. [cit. 2024-12-27].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA POD MONTACÍ NÁCHOD. *O nás*. Online. 2020. Dostupné také z: <https://www.zspodmontaci.cz>. [cit. 2024-12-27].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA T. G. MASARYKA NÁCHOD. *Školní vzdělávací program*. Online. 2020. Dostupné také z: https://zstgmnachod.cz/_files/userfiles/doc/zs/svp_v8/SVP_V8.pdf. [cit. 2025-03-06].

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA NÁCHOD. *O nás*. Online. 2024. Dostupné také z: <https://www.zusnachod.cz/cs/o-nas>. [cit. 2025-02-22].

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA NÁCHOD. *Hudební soubory*. Online. 2024. Dostupné také z: <https://www.zusnachod.cz/cs/hudebni-obor/soubory>. [cit. 2025-02-22].

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA NÁCHOD. *50 let Základní umělecké školy v Náchodě*. Náchod: ZUŠ Náchod, s. 6, 2001.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA NÁCHOD – PLHOV. Online. 2017. Dostupné také z: <https://www.zsplhov.cz/ke-stazeni/category/377-hudebni-vychova-2-st.html>. [cit. 2024-09-17].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA NÁCHOD. *Výroční zpráva o činnosti školy pro rok 2023–2024*. Online. 2020. Dostupné také z: <https://www.komenskehozsnachod.cz/wp-content/uploads/2024/10/Vyrocnizprava-2023-2024.pdf>. [cit. 2025-03-02].

80. let. ZŠ T. G. Masaryka. Online. 2013. Dostupné také z: <https://80-let-skoly-zs-tgm-nachod.webnode.cz/o-nas/>.

7 Vyjádření k využívání nástrojů umělé inteligence

Pro psaní této bakalářské práce byl využit nástroj umělé inteligence, konkrétně ChatGPT, pro jazykovou korekturu a k stylistické úpravě.